

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Confederación de Sociedades Científicas de España

Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació

EUSJA

Cafè científic amb Lluís Fuentemilla: «El límit de la nostra memòria és l'oblit»

Setmana de la Ciència 2012

Raül Toran (ACCC). «La neurociència cognitiva, a la qual em dedico, tracta sobre com predir el comportament estudiant el comportament previ. Busquem com funciona el cervell amb diverses tecnologies com la neuroimatge», va introduir Lluís Fuentemilla. En aquest tipus de recerca treballem científics de diversos camps, com biòlegs, químics, matemàtiques, enginyers, entre d'altres.

Al cafè científic *Parlant de la memòria*, de Lluís Fuentemilla, investigador de l'IDIBELL i la UB, al Centre Cívic Can Deu de Les Corts el passat 22 de novembre en el marc de la Setmana de la Ciència, es va parlar de la memòria i els darrers avanços en neurociència. Aquest acte, organitzat pel Districte de Les Corts i l'Associació Catalana de Comunicació Científica (ACCC), va comptar amb la col·laboració de l'IDIBELL.

Lluís Fuentemilla conduint la xerrada (foto: Miquel Baidal)

Durant el cafè es va fer un exercici clàssic dels anys 60 per veure la capacitat memorística dels assistents, a qui es demanava que recordessin una relació de paraules. Es va demostrar que pensàvem haver sentit paraules que, en realitat, no havíem escoltat: es tracta de les falses memòries.

L'investigador va definir la memòria com un sistema que comprèn tres processos bàsics i dissociats entre ells: la codificació, és a dir el processament d'entrada d'informació en el nostre cervell; l'emmagatzematge, que implica un record permanent de la informació codificada, i per últim, la recuperació, que implica un retorn de la informació emmagatzemada en resposta a determinades claus per poder ser utilitzada en un procés o activitat. «És molt diferent emmagatzemar una llista que no té sentit que una que té un sentit o significat. L'emoció és un dels factors d'entrada directa a l'emmagatzematge d'informació», comentà l'investigador de l'IDIBELL-UB.

Existeixen tres estadis de la memòria: capacitat, durada i funció. La capacitat és referències a les coses que podem recordar. La durada, al temps que la puc recordar. I la funció, és allò que fem amb la informació emmagatzemada. La informació entrant es transfereix d'un estadi a l'altre. «L'evolució del nostre còrtex ens ha fet diferenciar-nos de la resta dels animals. Si s'eliminés aquesta part no seríem capaços de tornar a recordar. La memòria és present en gairebé totes les espècies animals», digué Fuentemilla.

La memòria es pot diferenciar entre declarativa, que es divideix en memòria episòdica, que fa referència a coses que ens passen; la memòria semàntica, que té a veure a coses que no ens han passat, com, per exemple, quina és la capital de França; i la memòria de treball, que ens serveix a curt termini. Així mateix, tenim la memòria no-declarativa, que està basada en l'aprenentatge, com la que fem servir quan anem en bici o conduïm.

Reconstruïm el passat, imaginem el futur

Prenem decisions amb poca informació. «El nostre cervell ens dona capacitat per imaginar situacions que no hem viscut. Podem anar cap al futur, amb la informació prèvia», comentà l'investigador.

Realment som conscients de tot allò que recordem?

«No som conscients de tot allò que recordem. Hi ha molt poc del que coneixem de la memòria, però aquesta no té límits», continuà Fuentemilla.

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Confederación de Sociedades Científicas de España

Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació

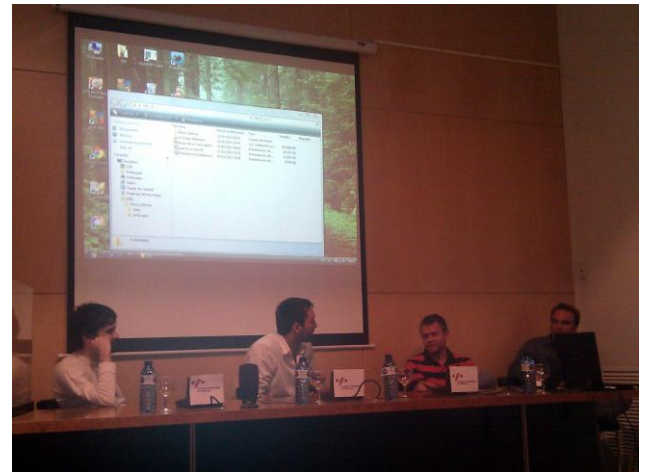
EUSJA

Durant les intervencions, es parlà de genètica i epigenètica, i com l'evolució ha afectat la nostra memòria. «Quin és el límit de la nostra memòria? El límit és l'oblit», declarà l'investigador.

En certs experiments per analitzar la memòria es veu que encara que pensem que no ens recordem, intuïtivament sí que ho fem i els ulls es dirigeixen cap el lloc on estava la informació requerida o correcta, reflexionà l'investigador sobre resultats d'estudis recents, i va concloure la xerrada parlant sobre la regeneració neuronal dient que «la clau dels processos neuronals no és si tenim més o menys neurones, sinó com estan connectades i organitzades».

Per a més informació, podeu veure el reportatge en vídeo elaborat per Rubén Permuy: <http://bit.ly/Shlvbi>

D'esquerra a dreta: Gerardo Costea, Daniel Nadal, Mario Beltrán i Jorge Mederos (foto: ACCC)

Mario Beltrán, enginyer forestal: «Els incendis no són sempre una catàstrofe»

L'ACCC també va parlar de boscos a la Setmana de la Ciència

Raül Toran (ACCC). «Si els incendis fossin sempre una catàstrofe, no tindríem boscos». Aquesta reflexió la feia Mario Beltrán, enginyer forestal del Centre Tecnològic Forestal de Catalunya (CTFC), en la taula rodona que l'ACCC va coorganitzar el 23 de novembre al Col·legi de Periodistes de Catalunya (CPC). Sota el títol *Comunicar els boscos*, l'acte va comptar amb el suport d'Hablando de Ciencia (HDC), una plataforma espanyola de divulgadors científics sense ànim de lucre. La jornada va ser conduïda per Gerardo Costea, biòleg, soci de l'ACCC i membre d'HDC. Van acompanyar Costea Jorge Mederos, biòleg del Museu de Ciències Naturals de Barcelona; Daniel Nadal, biòleg del Departament d'Ecologia de la Universitat de Barcelona (UB), i el propi Mario Beltrán.

Què és un arbre?

A l'acte es va projectar el curtmetratge *El drago milenario*, dirigit per Rubén Lijó, un dels responsables d'Hablando de Ciencia. Passada la projecció, els ponents van explicar diferents aspectes relacionats amb els boscos. Costea va centrar la seva exposició en explicar què és un arbre. «Un arbre es podria definir de diferents maneres, segons si el defineix un biòleg o un enginyer forestal», va comentar el biòleg. «Però, ¿per què ser un arbre? Un arbre té parts redundants. Si en perd alguna, pot sobreviure i el creixement li permet competir per la llum amb altres plantes i arbres», va concloure.

El cobricel arbori

Mederos va parlar sobre la biodiversitat del cobricel arbori dels boscos. «Des de lluny el cobricel arbori sembla uniforme, però quan t'hi aproximes veus que és heterogeni. Com estudiar aquesta quantitat de fauna i flora? Existeix un mètode d'estudi mitjançant grues o utilitzant globus d'heli», va comentar l'investigador del Museu de Ciències Naturals de Barcelona. «No obstant això, el mètode més estès és mitjançant tècniques d'accés vertical: llances una fletxa lligada a una corda fina i després hi lligues una altra corda, que és la que t'ajudarà a pujar», va afegir. «A Collserola —el seu lloc habitual de treball— tenim un pont penjant de fusta que ens

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Confederación de Sociedades Científicas de España

Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació

EUSJA

permet accedir a la copa de quatre tipus d'arbres diferents», aclaria Mederos. El biòleg va mostrar com els investigadors utilitzen diferents trampes per recollir insectes, per exemple les trampes de feromones, per les quals se senten atrets. L'objectiu d'aquests estudis és observar la fenologia anual que es troba al bosc de Collserola. Segons va apuntar, a l'abril la població d'insectes es dispara. Tal com va indicar el ponent, la major part de l'activitat dels insectes a la primavera i estiu es desenvolupa a últimes hores de la tarda i primeres de la nit. «Aquests estudis serveixen també per veure la composició faunística en diferents zones, al cobricel arbori i al sotabosc», va concloure el biòleg.

La gestió del bosc mediterrani

Daniel Nadal va parlar sobre la gestió del bosc mediterrani i les estratègies a seguir en el futur. «Per què gestionar el bosc? Perquè sempre s'ha fet. La gestió és una sèrie d'intervencions sobre la massa forestal per obtenir uns resultats determinats», va comentar el biòleg. Aquests resultats poden ser augmentar la massa forestal, reduir el nombre d'incendis, disminuir els recursos hídrics pels quals competim o obtenir bolets, entre d'altres. «El pi blanc té una distribució per tota la zona mediterrània de la península Ibèrica i prefereix els sòls calcaris. Hi ha una gran diferència entre parcel·les gestionades i no gestionades», va comentar Nadal. Fins i tot hi ha un estalvi considerable, de fins al 18 per cent, de recursos hídrics en el cas de la gestió forestal respecte a una zona no gestionada. «Una zona gestionada de bosc et produeix el doble de fusta que un bosc no gestionat, crea llocs de treball i fa augmentar el turisme rural», va comentar l'ecòleg de la UB. «El canvi climàtic ens preveu menys aigua i més incendis i la gestió forestal limita aquests problemes, encara que pot ocasionar-ne d'altres com la disminució de nutrients del bosc. A més, la gestió és cara», va dir Nadal. «Replantar la superfície cremada a l'Empordà suposaria entre 12 i 16 milions d'euros. És millor gestionar que haver de replantar», va concloure Nadal.

Els incendis

«Els incendis no són sempre una catàstrofe.

Si ho fossin, no tindríem boscos. No arrasen els boscos. Humans, boscos, clima i vegetació han evolucionat junts», va comentar Mario Beltrán, del CTFC, que va centrar la seva intervenció en els incendis. «Hi ha espècies, com les alzines sureres, que no moren després d'un incendi. El bosc respon al règim d'incendis a què està adaptat», va indicar l'enginyer forestal. «Els incendis depenen de condicions climàtiques i topogràfiques, que són estables, i de l'activitat humana, canviant. Els últims incendis, com el de l'Empordà, són més perillosos per la disminució dels aprofitaments forestals. Existeix el que es coneix com la paradoxa dels incendis; com més se n'apaguen, més se'n cremen. Els anys en què més se n'apaguen contribueixen a que altres anys es cremin més boscos per l'acumulació de combustible: la vegetació. Cal ser conscient que el bosc es cremarà», va apuntar Beltrán.

La jornada va finalitzar amb un debat amb els assistents sobre la gestió dels boscos, els seus usos, què fer després d'un incendi i com els percep la societat.

Al següent enllaç es pot consultar bibliografia sobre la temàtica recopilada per Gerardo Costea al seu bloc: <http://bit.ly/V4HpCW>

Mejor... imposible tanca la Setmana de la Ciència de l'ACCC

Al Centre Cívic de Les Corts

La projecció del film *Mejor... imposible*, el passat 28 de novembre, va completar les activitats que l'ACCC va coorganitzar per la Setmana de la Ciència 2012. Com que aquest és l'Any de la Neurociència, l'organització va triar el film protagonitzat per Jack Nicholson perquè el seu personatge pateix determinats trastorns obsessius-compulsius i la pel·lícula mostra com, sense saber-ho, altres persones l'ajuden a superar-los. Mercè Piqueras, expresidenta de l'ACCC, i Raül Toran, vicepresident de l'associació, van presentar l'acte i van participar en un col·loqui amb el públic en acabar la projecció.

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

EUSJA

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Confederación de Sociedades Científicas de España

FECYT
FUNDACIÓN ESPAÑOLA
PARA LA CIENCIA
Y LA TECNOLOGÍA

Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació

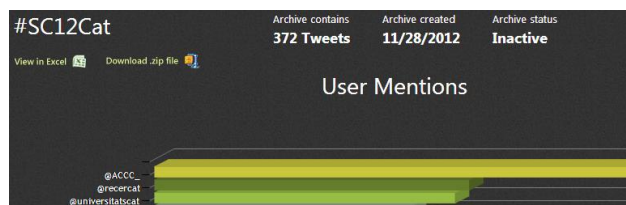

Els assistents a l'acte (foto: ACCC)

El compte de Twitter de l'ACCC, el més mencionat per la Setmana de la Ciència 2012

A partir de l'anàlisi de l'etiqueta #SC12Cat

El compte de Twitter de l'Associació Catalana de Comunicació Científica (@ACCC_) ha estat el més mencionat per la Setmana de la Ciència 2012. Aquesta dada està extreta de l'anàlisi de l'etiqueta #SC12Cat, que va designar la Fundació Catalana de Suport a la Recerca per a aquesta edició.

Detall del gràfic que es pot consultar a l'enllaç final del text (imatge: tweetarchivist.com)

A més, els usuaris que han fet més piulades amb aquesta etiqueta han estat en primer lloc @Universitatcat (14,7% de les piulades), seguit de @recercat (13,9%), @idibell_cat (8%) i @ACCC_ (7,1%).

Es poden veure aquestes dades i més al següent enllaç: <http://bit.ly/TImRAG>

Fugint de les llegendes urbanes de l'alimentació

Crònica del debat: «Com entendre el que mengem: Ciència, alimentació i comunicació»

Rubén Permy (ACCC). «Els enquestats pensen que és pitjor tornar a congelar un producte que ja estava congelat que no rentar-se les mans per menjar», va destacar Patrícia Gosálbez, de l'Agència Catalana de Seguretat Alimentària (ACSA) de l'Agència de Salut Pública de la Generalitat de Catalunya, a partir d'un estudi publicat per la pròpia agència. Alertar sobre el perill dels tòpics erronis sobre els aliments i donar a la societat informació clara i rigorosa sobre els productes que mengem van ser dues de les reflexions que van fer els ponents del primer dels debats d'ExpAliments. L'edició de 2012 de l'anomenada festa de l'alimentació, la nutrició i els aliments va tornar al Campus de l'Alimentació de Torribera el passat 17 de novembre amb un bon grapat d'activitats, com ara el debat moderat per Cristina Ribas, presidenta de l'ACCC.

Sota el títol «Com entendre el que mengem: Ciència, alimentació i comunicació», ExpAliments va acollir un col·loqui que va apropar als assistents diferents punts de vista sobre la importància de comptar amb informació útil com a consumidors. Per una banda, l'administració pública es compromet a controlar que els productes i les descripcions que els acompanyen —etiquetatge, per exemple— siguin rigoroses i comprensibles per als consumidors, com va aclarir Gosálbez. A més, Estanislau Fons, de l'Associació Catalana de Ciències dels Aliments (ACCA), present a la taula, va indicar que «les regulacions administratives de la indústria alimentària les fan investigadors independents».

Rebuig de tòpics

Abel Mariné, president de l'ACCA i professor emèrit de la Universitat de Barcelona (UB), va ressaltar la necessitat que la població no cregui en llegendes urbanes sobre els aliments, com ara «que la sacarina es de per si dolenta». Altres exemples que va destacar Mariné van ser la creença que «la llet caducada es torna a vendre després d'una nova

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Confederación de Sociedades Científicas de España

Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació

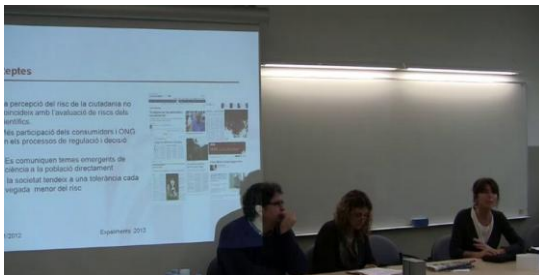

EUSJA

pasteurització» o fer servir la paraula «químic» associant-la a perjudicial: «Hem d'evitar conceptes erronis com que allò químic és artificial, ja que, segons aquesta idea, el còlera el podríem definir com a natural i l'aigua clorada, que ho evita, no», va reflexionar el president de l'ACCA.

Per a Estanislau Fons, l'ús erroni de conceptes científics o idees que disten de la realitat a l'alimentació i tenen a veure amb la ciència s'han de resoldre des de la pròpia ciència: «Els problemes científics només es resolen amb més ciència», va incidir. Fons, qui també és professor del Departament de Tecnologia dels Aliments de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrària de la Universitat de Lleida, va afegir que no hem d'oblidar que «no hem de tractar els ciutadans com si no entenguessin la ciència».

Un moment del debat. D'esquerra a dreta Ignasi Arribas, Cristina Ribas i Patrícia Gosálbez (foto: ACCC)

Evitar aquests tipus d'informacions errònies, sobretot als mitjans de comunicació, són alguns dels objectius de l'informe de Seguretat Alimentària als Mitjans de Comunicació (SAM) que elabora l'Observatori de la Comunicació Científica de la Universitat Pompeu Fabra (OCC-UPF) amb el suport de l'ACSA. L'informe ressalta el tractament d'informacions com ara la crisi dels cogombres espanyols a Alemanya, com va destacar Gema Revuelta, sotsdirectora de l'OCC-UPF. L'informe SAM, que analitza anualment la cobertura que han rebut les qüestions relacionades amb la seguretat alimentària a la premsa i a la televisió catalana, serà presentat el passat 26 de novembre. Cristina Ribas va posar de relleu la importància dels nous mitjans digitals per posar a l'abast de la societat la informació correcta sobre l'alimentació.

Panell informatiu a l'esdeveniment (foto: ACCC)

Va completar la taula Ignasi Arribas, del programa de TV3 «Què, qui, com», qui va destacar la importància dels mitjans de comunicació per evitar propagar idees errònies sobre l'alimentació.

Podeu veure el vídeo del debat sencer al següent enllaç: <http://bit.ly/WxaLFu>

Hi ha més informació sobre ExpAliments 2012 al web de l'organització: <http://bit.ly/WOgoDD>

El valor de les xarxes, de Michele Catanzaro, membre de l'ACCC, i Guido Caldarelli

Publicat per primera vegada en anglès al bloc d'Oxford University Press

Gràcies a un simple missatge de Facebook, 340.000 persones més van anar a votar en les eleccions per al congrés dels Estats Units el 2010. Aquest descobriment del polítòleg James Fowler i del seu equip revela que les xarxes socials tenen una gran influència en un mecanisme bàsic de la democràcia.

Facebook és una de les moltes xarxes que ens envolten. Cada dia, les persones es troben amb amics i companys de feina, accedeixen als seus comptes de correu electrònic i de Twitter, envien missatges de text i responen a trucades telefòniques. Quan fan aquestes coses —o quan vatgen amb avió, fan compres o transfereixen diners— s'estan connectat amb un conjunt de xarxes.

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

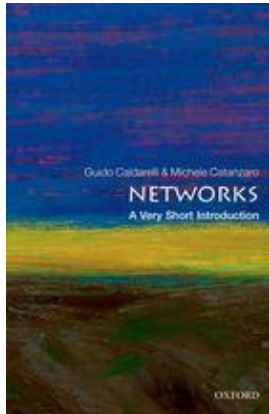
Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Confederación de Sociedades Científicas de España

Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació

EUSJA

Portada del llibre (foto: Oxford University Press)

Gràcies a les tecnologies de la informació, totes aquestes accions deixen un rastre de dades. Això planteja grans reptes per a la protecció de la privacitat, però també proporciona una oportunitat sense precedents per estudiar les persones i les seves xarxes de forma quantitativa.

Han passat segles des que el matemàtic Leonard Euler va demostrar per primera vegada que pensar en termes de xarxes pot ser molt revelador. Euler va resoldre l'«enigma dels ponts de Königsberg» («es poden creuar els set ponts de la ciutat de Königsberg en un sol passeig, sense passar dues vegades pel mateix pont?») mitjançant el concepte de xarxa. Han passat dècades des que sociòlegs i psicòlegs van començar a dibuixar mapes que representaven les xarxes de les relacions humanes.

La ciència de les xarxes és antiga, però té encara molt a dir. L'actual allau de dades li ha regalat una segona joventut. Vegem el que les xarxes ens han ensenyat en els darrers anys.

La crisi financera

En un article publicat l'agost de 2012, el físic Stefano Battiston i els seus col·laboradors van definir el DebtRank. Aquesta és una poderosa eina de mesura, per avaluar quins bancs generarien els efectes més greus si fessin fallida. Aquesta mesura s'inspira en el PageRank, l'algorisme de Google que descobreix les pàgines més rellevants del WWW. La mesura de Battiston es basa en la xarxa que

connecta els bancs, en la qual els uns tenen accions o actius dels altres. El DebtRank identifica els bancs que són més «centrals» a la xarxa («*too central to fail*»), en contrast amb el paradigma clàssic, que es fixa senzillament en els bancs més grans («*too big to fail*»). Una mesura tan refinada seria impossible sense aplicar la lògica de les xarxes a la gran quantitat de dades financeres generades cada dia.

La pandèmia de grip de 2009

Les plagues antigues, com la pesta negra, trigaven anys a propagar-se. Al contrari, el virus H1N1 va saltar d'un costat a l'altre del planeta en qüestió de setmanes, el 2009. Quina és la principal diferència entre els dos casos? Les infeccions modernes tenen un mitjà extraordinari per difondre's a escala mundial: la xarxa dels vols aeris. El mapa mundial de les connexions entre aeroports és la peça bàsica que el físic Alessandro Vespignani i els seus col·laboradors van utilitzar per construir un model matemàtic de la propagació de la grip A. Gràcies a això, els científics van aconseguir predir els pics de la malaltia en diversos països.

Ofertes de treball

El 1970, el sociòleg Marc Granovetter va descobrir la «força dels enllaços febles». El científic va esbrinar que és més fàcil obtenir ofertes d'ocupació a través de coneguts que a través d'amics propers. Avui, LinkedIn és una de les millors aplicacions d'aquest descobriment: ho saben molt bé les persones que han estat contactades per *head hunters* o han trobat feina a través d'aquesta xarxa social. Comprendre com funcionen les xarxes és molt útil per gestionar millor les relacions socials, tant a Internet com en el món real.

Connexions: des dels Medici fins a Leo Messi

El lideratge de Cosimo De Medici a la Florència del segle XV s'explica en part per la seva capacitat per treure profit de la xarxa de relacions entre les famílies de la ciutat. Aquest article publicat a *The American Journal of Sociology* afirma que «el control polític es va produir gràcies a desconexions a la xarxa de l'elit [de Florència], una xarxa que només els Medici abastaven completament». De manera molt similar, els millors resultats que el futbolista Lionel Messi obté en el Barcelona que a la selecció

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Confederación de Sociedades Científicas de España

Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació

EUSJA

Argentina s'entenen millor si s'analitzen els diferents patrons de les relacions entre els jugadors dels dos equips.

És important prendre seriosament les crítiques que alguns científics han fet a la ciència de les xarxes. Hi ha el risc d'analitzar dades poc fiables, de descuidar detalls importants, de fer simplificacions massa dràstiques en els models, i de detectar pseudofenòmens ficticis. En general, els científics tenen molta raó quan desconfien d'holístiques «teories del tot». No obstant això, l'aplicació cautelosa i intel·ligent de les xarxes oferirà una gran quantitat de resultats en el futur.

Michele Catanzaro és un periodista *freelance* que treballa a Barcelona, per a mitjans del Regne Unit (*Nature*, *PhysicsWorld*), Espanya (*El Periódico de Catalunya*), i Itàlia (*Le Scienze*). Té un doctorat en dinàmiques en xarxes complexes per la Universitat Politècnica de Catalunya. És membre de la Junta de l'ACCC.

Guido Caldarelli és professor de Física Teòrica a l'IMT (Institutions, Markets, Technologies)-Institut d'Estudis Avançats de Lucca (Itàlia) i membre de l'Institut de Sistemes Complexos del Consell Nacional d'Investigacions (CNR), a Itàlia. És autor de més de 100 articles científics i expert de xarxes lliures d'escala i en fenòmens auto-similars, i especialment en les seves aplicacions als sistemes financers i econòmics.

Per saber-ne més: G. Caldarelli, M. Catanzaro «*Networks. A Very Short Introduction*». Oxford University Press (2012): <http://bit.ly/L9v46J>

L'impacte de l'ACCC a les xarxes socials

Segons els índexs Klout i Kred

Amb 57 punts de Klout i 733 de Kred, l'ACCC ha tingut més impacte a les xarxes socials que els centres de recerca de Catalunya i que els organismes oficials del país relacionats amb aquesta activitat, durant l'últim trimestre i dos mesos respectivament. Així ho confirmen les dades recollides per Xavier Lasauca al seu bloc *L'ase quàntic*. Segueixen a l'Associació, en impacte,

l'Institut de Recerca contra la Leucèmia Josep Carreras, a l'índex Kred amb 730 punts, i la Direcció General de Recerca, en el cas de Klout, amb 53 punts. Hi ha més informació sobre aquests índexs aplicats a les xarxes socials dels centres de recerca i institucions a *L'ase quàntic*: <http://bit.ly/SMafln>. L'índex Klout és la mitjana estreta de l'1 de setembre al 30 de novembre i el Kred de l'1 d'octubre fins el 30 de novembre.

Centres CERCA	Twitter	FB	YT	Klout	Kred
1 IRJC – Institut de Recerca Contra la Leucèmia Josep Carreras	2.344	44.758	245	50	730
2 i2CAT – Internet i Innovació Digital a Catalunya	1.503			44	638
3 CTFC – Centre Tecnològic Forestal de Catalunya	1.195	957	21	49	650
4 CREA – Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals	1.191			51	681
5 IPHES – Institut Català de Paleoeologia Humana i Evolució Social	1.097	1.048	29	49	677
6 IGTP – Institut d'Investigació en Ciències de la Salut Germans Trias i Pujol	923			50	667
7 CRG – Centre de Regulació Genòmica	905	449	58	50	675
8 IDIBELL – Institut d'Investigació Biomèdica de Bellvitge	777	234	3	52	685
9 IDIBAPS – Institut d'Investigacions Biomèdiques August Pi i Sunyer	772	185		43	597
10 ISGlobal-CRESIB-Institut de Salut Global Barcelona	758	353		52	694
11 IMIM – Institut de Recerca Hospital del Mar	744		24	44	583
12 WHIR – Vall d'Hebron Institut de Recerca	734	301	62	47	644
13 ICC – Institut Català de Ciències Cardiovasculars	617	217		39	595
14 ICIQ – Institut Català d'Investigació Química	499	428	12	45	600
15 IRB Barcelona – Institut de Recerca Biomèdica de Barcelona	295	448	13	43	576
16 IRSI-CAIXA – Institut de Recerca de la Sida	283			46	597
17 ICP – Institut Català de Paleontologia Miquel Crusafont	258	2.683	20	42	545
18 CVC – Centre de Visió per Computador	252	93		43	577
19 ICFO – Institut de Ciències Fotòniques	228	197		45	619
20 IMPPC-Institut de Medicina Predictiva i Personalitzada del Càncer	70			31	434
21 IC3 – Institut Català de Ciències del Clima	33	218		31	351
22 CTC – Centre Tecnològic de Telecomunicacions de Catalunya	29	12	1	25	344
23 CMR[B] – Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona	21	21			52
24 IBEC – Institut de Bioenginyeria de Catalunya		265	7		
25 CReSA – Centre de Recerca en Sanitat Animal			6		

Taula amb els índexs dels comptes de les xarxes socials dels centres de recerca (font: *L'ase quàntic*)

Què són Klout i Kred?

Klout és un servei sobre les xarxes socials que proporciona una anàlisi estadística personalitzada en els mitjans socials. En particular, estima la influència dels usuaris a través de la puntuació de Klout (0 a 100) obtinguda a partir del grau d'interacció en els perfils dels usuaris dels llocs populars de xarxes socials, com Twitter, Facebook, Google, LinkedIn i Foursquare. Aquesta influència s'obté a partir de l'amplitud d'usuari de xarxa generat pel contingut i el nivell de la retroalimentació rebuda.

Kred és una mesura de la influència a les xarxes socials creada per identificar les persones influents d'interès en determinades comunitats. Les puntuacions Kred es generen mitjançant l'observació de contingut d'un usuari a una determinada xarxa social, com ara què publica, qui es relaciona amb ell, i si l'usuari transmet el contingut d'altres.

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

EUSJA

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Confederación de Sociedades Científicas de España

FECYT
FUNDACIÓN ESPAÑOLA
PARA LA CIENCIA
Y LA TECNOLOGÍA

Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació

Resum de la llista de correu

Els temes més comentats durant el novembre

Comencem el repàs als temes d'aquest mes recuperant un dels més comentats, que va tancar l'octubre i que no recollia l'anterior butlletí. Un dels participants, investigador en bioquímica, es mostrava preocupat perquè al programa de televisió *La Partida de TV3* emès el 27 d'octubre, en un experiment dirigit per Dani Jiménez —divulgador científic i membre de l'ACCC— en el qual es mostrava la deshidratació del sucre per l'acció de l'àcid sulfúric concentrat, no es prenia, des del seu punt de vista, prou mesures de seguretat. El *l'listaire* va indicar que, a més, no va veure «la ciència per enlloc, ni en la part pràctica ni en la teòrica». Va tancar la seva reflexió indicant que «serveixi aquest comentari com a prevenció de futurs mals que no m'atreveixo a predir, no fóra que siguin catastròfics i donin lloc a la intervenció de la justícia». L'esmentat va defensar-se a la llista indicant, pel que fa als continguts, que es tractava d'un experiment més aviat lúdic que no pas teòric. Altres participants van coincidir, més enllà de la temàtica de l'experiment, que calia respectar segons quines mesures de seguretat.

Un dels altres temes que va tenir lloc a la part final d'octubre i que tampoc s'esmenta en el passat butlletí és el fet que el llibre més important de Ramon Margalef, *Perspectives in Ecological Theory* (University of Chicago, 1968), no ha estat publicat mai en català. Val a dir que Margalef dona nom a un premi d'Ecologia atorgat per la Generalitat de Catalunya. Els participants sí van compartir que es troba traduïda la seva obra «*La nostra biosfera*», que es pot trobar al següent enllaç: <http://bit.ly/114po8m>. A més, algú va aprofitar per compartir que «Joandomènec Ros —catedràtic d'Ecologia i deixeble de Ramon Margalef, divulgador, traductor i soci honorari de l'ACCC— ha publicat alguns articles sobre el seu mestre. Us en recomano el publicat a la revista *Contributions to Science* el 2006: <http://bit.ly/V5ZpsV>».

La llista de l'ACCC ha demostrat que és un

un espai idoni per resoldre segons quins dubtes: «Si haguéssiu de recomanar un llibre divulgatiu que expliqui idees bàsiques de genètica a un estudiant de periodisme que té poca cultura científica, quin llibre seria?», va preguntar algú. Les recomanacions no es van fer esperar: *La era del genoma*, de Jesús Purroy i *Gens i genoma*, de David Bueno i Maria Tricas.

La Vanguardia ha tornat a ser motiu de polèmica entre els correus dels participants. La Generalitat va concedir al diari el Premi Nacional de Recerca 2012 en la categoria de comunicació. Un participant va felicitar els periodistes implicats però considerava que el mitjà no era mereixedor del guardó: «Felicitats a Josep, a Antonio Cerrillo i a Ana McPherson. I potser a algun més que no conec o que ara no recordo, però m'afegeixo als comentaris dels companys sobre la paradoxa de premiar un diari on hi apareix tanta pseudociència», va apuntar.

Una altra de les polèmiques pseudocientífiques va venir de la mà de la presentadora de La 1 de TVE Mareló Montero, qui va afirmar que aquelles persones a qui els eren trasplantats òrgans potser mantenien part de l'ànima dels seus donants. La gota que va fer vessar el got va ser el suport d'Iker Jiménez a aquesta hipòtesi en el programa *Cuarto Milenio* del canal de televisió Cuatro. Algú conclouia que aquesta situació «la poden parar ells. I no la pararan perquè viuen d'això».

Les grans revistes científiques de referència també perden influència, en part, a causa d'Internet. Aquest era el títol amb què un altre dels *l'listaires* iniciava un fil. Tot i que algú podria valorar-ho com un fet negatiu, un altre dels membres de la llista de correu de l'ACCC opinava que «*con Internet, en el futuro deberían ser las revistas de acceso abierto*».

El debat de ciència previ a les eleccions catalanes amb representants polítics dels partits amb grup propi al Parlament, coorganitzat per l'ACCC, va comptar amb una crònica publicada al diari *El Mundo* que es va donar a conèixer a través de la llista: <http://bit.ly/UzTjV9>. També podeu llegir la crònica del debat elaborada per Mercè Piqueras, expresidenta de l'ACCC, al seu bloc *La lectora corrent*: <http://bit.ly/QsVicl>.

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconegudes

Confederación de Sociedades Científicas de España

Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació

EUSJA

Per tancar novembre, dos temes relacionats amb Internet van ser els protagonistes. Per una banda, els índexs Klout i Kred, que serveixen per mesurar l'impacte dels comptes de les xarxes socials, aplicats als comptes dels centres de recerca, institucions i a l'ACCC. I per una altra banda, arran d'un tema concret, els *llistaires* van compartir com es poden fer entrades a la *Viquipèdia*: <http://bit.ly/VgSjWp>

Fins al 29 de novembre, durant aquest mes, la llista de l'ACCC ha rebut 254 missatges de correu electrònic.

Raconet de la llengua

Tres (o quatre) verbs assassins

El web [Estilo. Manual para nuevos medios](#), de la FundeuBBVA ha publicat un article de Alberto Gómez Font, que titula «*Tres verbos asesinos*» i fa referència a tres verbs que diu que «*con su presencia, especialmente en los documentos jurídicos y administrativos, eliminan a decenas de verbos que tienen tanto derecho a la vida como ellos tres*». Aquests tres verbs són *realizar*, *iniciar* i *finalizar*.

Tot i que aquest raconet està dedicat a temes de llengua en el context del català, comento avui aquest article, perquè el que diu Gómez Font sobre aquests verbs pot aplicar-se també al català. Els equivalents 'realitzar', 'iniciar' i 'finalitzar' també estan eliminat de la circulació altres verbs catalans que tenen tant de dret a la vida com ells tres, per expressar-ho com Gómez Font.

A aquests tres verbs, jo n'hi afegiria un quart: 'incrementar'. Aquest verb significa, segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, «afegir un increment (a una quantitat)». Un 'increment' és un terme matemàtic (també lingüístic: «afix afegit, per exigències de la flexió o de la derivació, a una base») que significa «augment de grandària, quantiat, nombre, valor, etc.» o «allò en què augmenta una cosa» i que, juntament amb el verb derivat, s'han incorporat al llenguatge corrent. És cert que, quan els presu s'apugen, se'ls aplica un increment; i que, si augmenta el nombre de visites

d'un web, també s'han incrementat. Tanmateix, no sempre s'usa en un context en que l'augment es pot mesurar quantitativament. A més, fa que ens oblidem d'altres verbs que son sinònims més o menys parcials, com ara els esmentats 'apujar' (o 'apujar-se') i 'augmentar', o 'ampliar', 'engrandir', 'crèixer', 'doblar', 'amplificar', 'dilatar', 'accelerar', 'accentuar', 'estendre', 'inflar', 'reforçar', 'multiplicar', 'estirar', etc.

Però en el llenguatge hi ha modes. I la moda ara sembla que és fer servir aquests tres (o quatre) verbs. Els mitjans de comunicació, que tanta influència tenen en el llenguatge, haurien de vetllar per mantenir la riquesa del nostre vocabulari. Però potser això és demanar massa?

Mercè Piqueras

Benvinguda a les noves sòcies de l'ACCC

A la Junta de l'ACCC celebrada durant el mes de novembre es va aprovar que Montserrat Coll i Cristina Saez siguin sòcies de l'ACCC.

Si encara no ets soci, informa't al nostre web: <http://bit.ly/lw9KgH>

L'ACCC a Internet

Segueix-nos a:

Web: acc.cat

Twitter: twitter.com/ACCC

Facebook: facebook.com/ACCCcientifica

Flickr: flickr.com/photos/acc/

LinkedIn (empresa i grup):

linkd.in/ceddtJ

linkd.in/aaisv4

Vimeo: vimeo.com/acc

L'ACCC és membre de: World Federation of Science Journalists

European Union of Science Journalists' Associations

Federació d'Organitzacions Catalanes
Internacionalment Reconeixudes

Confederación de Sociedades Científicas de España

Xarxa d'Unitats de Cultura Científica i Innovació

EUSJA

Entitats col·laboradores de l'ACCC

COL·LEGI OFICIAL
INFERMERES I INFERMERS
BARCELONA

